

A Vadászat etikai kódexe

Bevezetés

A vadászat, mint a **legősibb emberi tevékenység egyike**, az ember és a természet különleges kapcsolatát jelenti. Ezt a kapcsolatot együttesen alakítják és szabályozzák az ösztönök, a hagyományok és a törvények.

- **A vadászat szenvedély, sport, szakma és gazdasági tevékenység egyidejűleg**, melynek céljait, módszereit és kereteit a mindenkori politikai társadalmi és gazdasági viszonyok határozzák meg.
- A vadászat **komplex tevékenység**, amely a vadászható vadállomány fenntartását és hasznosítását egyidejűleg és egymástól elválaszthatatlanul hivatott biztosítani.
- A vadászat ugyanakkor **a kultúra** egyik speciális megnyilvánulási formája is, melynek a vallási szertartások kialakulásában éppúgy szerepe volt, mint a művészetek létrejöttében. A vadászat ma is ezer szállal kötődik **a zenéhez, az irodalomhoz és a képzőművészetekhez**, mert egyrészt ihleti ezeket, másrészt folyamatosan a segítségüket kéri, hisz a vadászat végső soron az élet és a halál csodás misztériuma, ami a művészetek segítségével nélkül aligha lenne értelmezhető.
- A vadászat **egy sajátos életforma és önként vállalt felelősség**, mely a vadász és a vad, a vadász és a természet, valamint a vadászok és a nem vadászok sokszínű és bonyolult kapcsolatrendszerének egészére kiterjed.
- A vadászat modern világunk egyik **legellentmondásosabb tevékenysége**, hisz számos faj végveszélybe kerülne a vadászok erőfeszítése nélkül, ugyanakkor az is tény, hogy a vadászat maga is a veszélyforrások egyike.
- A vadászat tehát a társadalom számára **egyszerre kényszer és engedmény**, melyet a jog engedélyez és az etika fogadtat el.

A természetért érzett felelősség elve

A természet a vad számára élőhely, az ember számára pedig életfeltétel. A vadászati erkölcs alapja tehát a **természetért érzett általános felelősség**. A természetszeretet ma aktivitást, cselekvő részvételt feltételez. Éppen ezért:

- **Az igaz vadász nem csak szereti és csodálja, de ismeri is a természetet.** Folyamatos képzéssel önképzéssel fejleszti természettudományos ismereteit, melyek nélkül nem igazodhat el az erdők, mezők és vizek sokszínű és bonyolult életközösségében.
- Ismeri és **betartja a természet- és környezetvédelmi előírásokat**, törvényeket és rendeleteket.
- **Ismeri, óvja és védi a védelem alatt álló állatokat és növényeket.**
- **A vadászható fajok általános leírását**, magatartását, táplálkozását, szaporodásbiológiáját, betegségeit **különösképpen ismeri.**
- **Egyedeket ejt el, de a fajokat védi.**
- **Őrzi és védi az erdők, mezők és vizek tisztaságát**, lehetőségeihez képest mérten részt vesz a szennyezések és károk elhárításában.
- Vadgazdálkodási és **vadászati létesítményeket csak tájba illő módon**, környezetbarát kivitelben létesít.
- A vadászat sajátos eszközeivel - a vadállomány létszámának szabályozása, illetve tervezett szinten való tartása útján -, **cselekvő módon részt vesz az erdők és más természeti értékek védelmében.**

A hozzáértés és a szaktudás elve

A vadászat a vad elejtésére irányuló céltudatos tevékenység. Ebből a szempontból tehát a vadászat szakmának tekinthető, mely hozzáértést, precizitást, megbízhatóságot, valamint tökéletes szerszámkezelést és anyagismeretet feltételez, függetlenül attól, hogy az illető vadász hivatásosként, avagy hobbyból űzi a mesterséget.

- Az igaz vadász **a vadászható fajok szakértő ismerője**, különös tekintettel a lehetőségi alapelvekre. A vadfajok nemét, életkorát, trófeaminőségét, egészségi állapotát minden vadásznak egyértelműen fel kell ismerni, illetve el kell tudni bírálni.
- Pontosan **kell ismerni és maradéktalanul be kell tartani a vadászattal kapcsolatos törvényeket**, rendeleteket, vadásztársasági, illetve üzemi szabályokat és előírásokat.
- Tudni kell, hogy melyik vadfaj elejtésére milyen fegyver, illetve lőszer alkalmas. **A vad nem élő céltábla** - a lő készséget a lőtereken kell megalapozni és fejleszteni.
- A vadászatok eredményességét nagymértékben javítják a jól képzett, fegyelmezett, **szakszerűen alkalmazott vadászkutyák**. A kutyatartó vadászok rendelkezzenek megfelelő kynológiai ismeretekkel, különös tekintettel a fajtakiválasztásra, a kiképzésre, a fegyelmezésre és a vadászatokon végzett közös munkára. Kiképzetlen, engedetlen kutyákkal tilos és etikátlan is vadászni.

Az állatok méltóságának elve

A természetet benépesítő és színessé tevő, állat- és vadfajokkal közös hazánk a Föld. **Az erdők és mezők lakói nem ellenségeink!** A vadászat állati életek kioltásával jár, a vadászetika egyik legfontosabb alapelve mégis **az állatok életének tisztelete**, méltóságának elismerése.

- **Vad elejtésére csak a törvények és rendeletek keretei között**, az adott vadászterület vadgazdálkodási terveinek megfelelően, gondos és szakszerű kiválasztás alapján, a helyszín és a körülmények alapos ismeretében, az arra alkalmas törvényes eszközzel kerülhet sor.
- Az erkölcsös vadász nem kockáztat, **nem lő túl messzire és bizonytalan helyzetekben**, mert az állat sebzését és minden szenvedését kerülni kell.
- **Az elejtett vadat illesse tisztelet** - fajtától, nemétől, trófeaminőségétől függetlenül.
- Az elejtett vad **szakszerű zsigerelése, rendbetétele és kezelése** egyrészt értékmentés, másrészt tiszteletadás.
- A sebzett vad szakszerű és állhatatos után keresése lelkiismereti kötelesség.
- A megtalált sebzett vadat az arra legalkalmasabb eszközzel és módon haladéktalanul meg kell szabadítani kínjaitól.
- **Méltatlan dolog a nemes nagyvadnak kábító anyagot**, netán mérget tartalmazó takarmányt adni, megcsonkolt csali állatokat alkalmazni, vérző sebeket okozó csapdákkal csapdázni.
- **Az etetőhelyeken tilos vadászni!**
- Az igazi vadász ugyanakkor részt vesz **a vadállomány védelmében, etetésében**, természeti katasztrófák estén a veszélyeztetett egyedek **mentésében**.
- Mesterséges tenyésztéssel hozzájárul **a faj fennmaradásához**, az adott populációk minőségének javításához, a vadászati lehetőségek bővítéséhez.
- **Vadon élő állatot igaz vadász hobyból** vagy státusz-szimbólumként **nem fog be és nem tart fogságban**, befogott állatokkal nem kereskedik és az azokkal való kereskedést minden törvényes eszközzel megakadályozza.

- Az állatoknak szenvedést tudatosan semmiképpen nem okoz, **az állatkínzás minden formáját elítéli** és ha teheti, meg is akadályozza.

Az esélyadás, az önmérséklet és az önfegyelmzés elve

A vadászat végső célja **a vad elejtése** és birtokbavétele, de **nem minden eszközzel és minden áron!** A vadászat humanizálódása annyit jelent, hogy esélyt adunk a vadnak és lehetőségeink tekintetében korlátozzuk egymást és magunkat.

Sorozatlövő fegyverekkel tilos és etikátlan vadászni, de az egyébként engedélyezett töblövetű ismétlő fegyverek használatánál is joggal elvárható a töltényszám minimalizálása, azaz az önkorlátozás.

- **A gépkocsiból, traktorról, kombájnról, helikopterről történő vadászatot nemcsak a törvény, de a jóézés is tiltja.**
- Infratávcsövet, csali hangokat hallató magnetofon-felvételeket, az üzekedő állatok ösztöneire ható szagkeltő anyagokat, azaz **a modern technika képességpótló eszközeit az igaz vadász nem alkalmazza**, mert a vad istenadta képességeivel csak a vadász saját képességeit, illetve az emberi kitartást, szívósságot és akaraterőt illik szembeállítani.
- **Ülő nyúlra, felgallyazott vagy futó fácánra, vízen úszó vadkacsára, tarlón legelő libára, malacos kocára, borjas tehenre, gidáit vezető sutára löni vadászhoz méltatlan dolog.**
- Társas vadászatokon a fegyelmzettség, a másokhoz való alkalmazkodás képessége, valamint **a kapott feladatok gyors, pontos és szakszerű végrehajtása** minősíti a résztvevőket.
- Nem a teríték nagysága dicséri a vadászt! **A mennyiségi eredmények, a rekordok hajhászása alantas ösztönökre utal.** A vadászélmény szempontjából az elejtés körülményei, a vad megszerzéséért hozott áldozatok a meghatározóak.
- Társas vadászatokon illetlen dolog a legígéretesebb helyekre törni! **A kedvezmények a vendégeket és idős vadászokat illetik.**
- **A kompetencia-osztáskor is őrizze meg a vadász a méltóságát.** A legszebb példányok elragadása, a zajos és kulturálatlan reklamációk a vadászat egész hangulatát megrontják.
- **A vadászirigység éppen azt öli ki a vadászatból, ami a lényege.** Örülni kell mások sikereinek!

A hagyományápolás elve

- A vadászat sok évezredek története folyamán a gyakorlat szokássá, a szokás szertartássá, **a szertartás erkölcsé nemesült.** talaján alakult ki és fejlődik, hidat alkotva a végtelen múlt és beláthatatlan jövő között. A hagyományok ránk öröklődnek, alakítanak bennünket, ugyanakkor maguk is örökösen változnak a mindenkori vadászok körülményei, ideái és gyakorlata által. lehetséges helyen és alkalommal vállalja nemes hivatását, illetve szenvedélyét és tegye láthatóvá vadász mivoltát.
- **A vadásznyelv is örökségünk fontos része.** A vadászati szakkifejezések rendszeres és tudatos használata, a különböző fajú, nemű és életkorú állatok szakszerű megnevezése egyrészt előfeltétele a szakmai kommunikációnak, másrészt értékes hozzájárulás nyelvünk gazdagításához. A természetet szerető, az állatokat tisztelő, a vadászélményeket kincsékként őrző vadászberek között megengedhetetlen az ocsmány, trágár beszéd.

- A vadászat **méltó befejezése a terítékkészítés**. A teríték nem más, mint az elejtett állatok szabályos alakzatban való elhelyezése, amely egyrészt a zsákmány számbavételét, másrészt az ünnepélyes hangulat megteremtését szolgálja. A rendezett és vadásziasan díszített terítékkal a vadász sikerét ünnepli és áldozatai emléke előtt tisztel. Minden elejtett vadnak, legyen az akár apró-, akár nagyvad, kijár a végtisztesség.
- **A vadászkürt** - mint az egykori harci kürtök kései utóda - fontos segítőtje a vadászat szervezésének, a megfelelő hangulat megteremtésének, illetve végső tiszteletadásnak.
- **A trófea győzelmi jelvény**. A vadásztrófea az elejtett vad valamely testrésze, tolla, szőre, szarva, vagy agancsa, mely tárgyasult formában őrzi a vadászat összes emlékét és körülményeit megtstesítve és időtlenné téve azokat. A trófeák üzenete azonban koronként változik. A trófea felbecsülhetetlen érték a vadász számára, ugyanakkor jó ízlésű ember házában nem válhat státusz-szimbólummá, a kivagyiság kifejezésének eszközévé.
- **A trófea értékét nemcsak a nagysága, illetve pontértéke adja.**
- A vadászat gyakorlata, **a vadászat mint életforma, emberformáló tényező is**. A természettel való sok-sok találkozás mellett a vadászati kultúra, a vadászati témájú irodalmi és művészeti alkotások gyakorolják a legnagyobb hatást a vadászokra. A puskás embert a vadászati kultúra nemesíti vadásszá, és a nem vadászók tömegei számára is a vadászati kultúra teszi a vadászatot elfogadhatóvá.
- **A vadászat sokrétű és sokszínű emberi kapcsolatokat is értékként kezel.** Tiszteli az időseket, segíti a fiatalokat, aktív felelősség- és szerepvállalással támogatja a kollektíva közösségi életét szervező, a vadgazdálkodást irányító egyesületi és gazdasági vezetőket.
- Szép és megőrzendő hagyományaink egyike **a vendég hívás. A vendég érkezése ünnepé teszi a hétköznapot.** Vendéget hívni azonban felelősség is. A vendég fogadását gondosan elő kell készíteni, programját körültekintően kell szervezni. A vendég hívás és fogadás ugyanakkor nem szolgálhat önző egyéni érdekeket.
- Az igényes társasági élet, és a vadászati kultúra fejlesztésének és terjesztésének kiemelkedő eseményei a Hubertus-misék, a vadásznapiok, a majálisok és a vadászbálok. Legyenek ezek az események a vadászok és nem vadászok közötti ismerkedés, párbeszéd és megbékélés alkalmi.

A biztonság elve

A vadász szerszáma a fegyver. A fegyver egyrészt hatalom más életek felett, másrészt önmagunkat és másokat is veszélyeztető eszköz. Eppen ezért:

- A fegyverviselés és a fegyverhasználat alapkövetelménye **a tökéletes hozzáértés** és a kiegyensúlyozott, szilárd erkölcsiség.
- A vadász semmilyen körülmények között sem veszélyeztetheti mások biztonságát. A biztonság elve kizárja a legkisebb kockázat vállalásának jogosságát is.
- A vadászat előtt vagy közben törvényileg tiltott, morálisan **elítélendő az alkoholfogyasztás**.
- A vadász csak akkor veheti kezébe puskáját, ha nincsenek egészségügyi problémái, ha kipihent és idegileg kiegyensúlyozott.
- **A vadász fegyverének ápoltnak, tisztának, ellenőrzöttnek és műszakilag tökéletesnek kell lennie.**
- Ami a vadász számára vadászterület, az másnak földbirtok, erdő vagy éppen kedvelt kirándulóhely. A természet közös tulajdonunk, a vadász nem sajátíthatja ki azt a saját

maga számára. Lövést tehát csak megfelelő látási viszonyok mellett, gondosan ellenőrzött terepen, jól látható és egyértelműen felismert vadra szabad leadni. Az elszalasztott lehetőség megismételhető, **az elengedett lövedék azonban többé már sohasem fordítható vissza!**

*Készítette a VKE Etikai Bizottsága
(Békés Sándor, dr. Bod Lajos, dr. Bán István és Homonnay Zsombor)
Megjelent 1998-ban a Magyar VADÁSZLAP januári számában.*